

Πλάτωνα, Πολιτεία (613-616)

«ο μύθος του Ηρός»

(Μτφρ. Ν.Μ. Σκουτερόπουλος)

-Τα βραβεία επομένως, είπα εγώ, οι ανταμοιβές και τα δώρα που παίρνει στη διάρκεια της ζωής του ο δίκαιος από θεούς κι από ανθρώπους, πέρα από τα αγαθά που του πρόσφερε αυτή καθεαυτήν η δικαιοσύνη, θα είναι τέτοιου είδους.

-Και θα' ναι, είπε, πολύ όμορφα πράγματα και σίγουρα.

-Αυτά ωστόσο, είπα εγώ, δεν είναι τίποτα, ούτε ως προς το πλήθος ούτε ως προς το μέγεθος, μπροστά σ' εκείνα που περιμένουν τον καθένα από τους δύο, όταν πεθάνει. Κι αυτά είναι ανάγκη να τα ακούσουν, ώστε και ο δίκαιος και ο άδικος να πάρουν από τη συζήτηση όλα όσα επιβάλλεται να ακούσει καθένας τους.

-Λέγε τα, τότε, είπε· γιατί δεν υπάρχουν πολλά άλλα πράγματα που θα τα άκουγα με περισσότερη ευχαρίστηση.

Μην περιμένεις, είπα εγώ, να σου πω κανένα μακρόσυρτο παραμύθι σαν του Αλκίνοου, θα σου πω το παραμύθι ενός γενναίου ανθρώπου, του Ηρός, του γιου του Αρμένιου, από το γένος των Παμφύλων. Ο άνθρωπος αυτός σκοτώθηκε στον πόλεμο, κι όταν τη δέκατη μέρα σήκωσαν τους νεκρούς, σε αποσύνθεση πια, αυτόν τον βρήκαν άθικτο· τον πήγαν στον τόπο του για να τον θάψουν, και τη δωδέκατη μέρα από το θάνατο του, εκεί που τον είχαν επάνω στην πυρά, αυτός ξαναζωντάνεψε και, γυρίζοντας πάλι στη ζωή, ανιστορούσε όσα είχε δει εκεί. Είπε ότι σαν βγήκε η ψυχή του, πορεύτηκε με άλλους πολλούς κι έφθασαν σ' έναν τόπο δαιμονικό, όπου υπήρχαν δυο ανοίγματα της γης, δίπλα-δίπλα το ένα με το άλλο, και απέναντί τους απάνω στον ουρανό άλλα δύο. Ανάμεσα σ' αυτά κάθονταν δικαστές, οι οποίοι κάθε φορά που τελείωναν τη δίκη, τους μεν δίκαιους τους πρόσταζαν να ακολουθήσουν το δρόμο που έβγαζε προς τα δεξιά και προς τα πάνω μέσα από τον ουρανό, αφού προηγουμένως τους κρεμούσαν στο στήθος σημάδια της απόφασης που είχαν βγάλει, ενώ τους άδικους τους έστελναν από το δρόμο που ήταν στα αριστερά και οδηγούσε προς τα κάτω· είχαν κι αυτοί, κρεμασμένα πίσω τους, σημάδια για όλα όσα έπραξαν. Όταν παρουσιάστηκε κι αυτός στους δικαστές, του είπαν ότι έπρεπε να γίνει αγγεληφόρος και να πει στους ανθρώπους τι συνέβαινε εκεί και του έδωσαν την εντολή να ακούει και να κοιτάει με προσοχή τα πάντα σ' εκείνο τον τόπο. Είδε έτσι εκεί τις ψυχές που έφευγαν μέσα από τα δύο ανοίγματα του ουρανού και της γης, αφού πια είχαν κρθεί, ενώ στα δύο άλλα ανοίγματα έβλεπε άλλες ψυχές, από το ένα να ανεβαίνουν, φεύγοντας από τη γη λερωμένες και βουτηγμένες στη σκόνη, κι από το άλλο άλλες ψυχές να κατεβαίνουν από τον ουρανό καθαρές. Και οι ψυχές που έφθαναν κάθε φορά έδιναν την εντύπωση πως έρχονταν από δρόμο μακρινό, και με ευχαρίστηση τραβούσαν κατά το λιβάδι κι εκεί κατασκηνώναν, όπως σ' ένα πανηγύρι, και χαίρειονταν η μια με την άλλη, όσες γνωρίζονταν, κι αυτές που έρχονταν από τη γη ζητούσαν να μάθουν από τις άλλες για τα πράγματα εκεί, κι εκείνες πάλι που έρχονταν από τον ουρανό ρωτούσαν τις άλλες για τα δικά τους. Κι ανιστορούσαν οι μεν στις δε, άλλες κλαίγοντας και οδυρόμενες, καθώς ξαναθυμούνταν όσα είδαν και έπαθαν στην πορεία τους κάτω από τη γη —κι η πορεία αυτή είχε κρατήσει χίλια χρόνια—, κι οι άλλες πάλι που έφθαναν από τον ουρανό διηγούνταν όσα ευχάριστα δοκίμασαν εκεί και την άφατη ομορφιά που είχαν αντικρύσει. Ήταν πολλά πράγματα, Γλαύκων, και θα 'παίρνε χρόνο πολύ να τα διηγηθεί κανείς· το πιο σπουδαίο όμως που είπε είναι μ' ένα λόγο τούτο. Για όσες αδικίες διέπραξαν, καθένας τους, και για όσους αίκησαν πλήρωσαν για όλα με την τιμωρία που έπρεπε, δέκα φορές για το καθεναί —πάει να πει, για κάθε εκατό χρόνια, γιατί τόσο είναι το διάστημα της ανθρώπινης ζωής—, ώστε το τίμημα που κατέβαλαν να είναι δεκαπλάσιο από το αδίκημα. Αν κάποιος, λ.χ., έγιναν η αιτία για το θάνατο πολλών ανθρώπων, είτε επειδή πρόδωσαν πολιτείες ή στρατόπεδα είτε πάλι επειδή είχαν ρίξει ανθρώπους στη σκλαβιά ή ήσαν συνένοχοι για κάποια άλλη δυστυχία, για όλα αυτά, έλεγε, πλήρωναν με δεκαπλάσια οδύνη το κάθε τους κρίμα, κι από την άλλη, αν είχαν κάνει κάποιες καλοσύνες κι είχαν φανεί δίκαιοι και γεμάτοι σεβασμό απέναντι στους θεούς, έπαιρναν με την ίδια αναλογία την ανταμοιβή τους. Έλεγε επίσης κάτι άλλα για όσους πθάναν μόλις γεννήθηκαν και για όσους έζησαν λίγο, αλλά δεν αξίζει να αναφερθούμε σ' αυτά. Και για την ασέβεια ή το σεβασμό απέναντι στους θεούς και τους γονείς καθώς και για όσους σκότωσαν με τα ίδια τους τα χέρια οι αντίστοιχες πληρωμές, έλεγε, είναι ακόμη πιο μεγάλες.

Έλεγε μάλιστα πως μπροστά του κάποιος ρωτούσε κάποιον άλλο πού ήταν ο πολύς **Αρδιαίος**. Ο Αρδιαίος αυτός υπήρξε τύραννος σε μια πόλη της Παμφυλίας, πάνε χίλια χρόνια από τότε· είχε σκοτώσει τον γέροντα πατέρα του και τον μεγαλύτερο αδελφό του κι είχε διαπράξει, όπως έλεγαν, και άλλα πολλά ανοσιουργήματα. Είπε λοιπόν ότι ο άνθρωπος που ρωτήθηκε απάντησε πως «Δεν έχει έλθει ο Αρδιαίος κι ούτε πρόκειται να έλθει. Γιατί πραγματικά ήταν κι αυτό ένα από τα φοβερά πράγματα που είδαμε. Εκεί που είμαστε κοντά στο στόμιο έτοιμοι να βγούμε απάνω, και τα παθήματα μας όλα είχαν πάρει τέλος, τον είδαμε ξαφνικά αυτόν και μερικούς άλλους που οι περισσότεροί τους υπήρξαν τύραννοι· ήσαν επίσης μαζί τους και ορισμένοι ιδιώτες, από αυτούς που είχαν διαπράξει μεγάλα ανομήματα. Φαντάζονταν ότι θα ανέβαιναν πια κι αυτοί, το στόμιο όμως δεν τους δεχόταν αλλά μούγκριζε κάθε φορά που κάποιος από 'κείνους τους έτσι αθεράπευτα αχρείους ή από όσους δεν είχαν τιμωρηθεί αρκούντως για τα κρίματά τους επιχειρούσε να βγει επάνω. Εκεί πια, είπε, άνδρες αγριωποί που φάνταζαν σαν γλώσσες φωτιάς και στέκονταν πλάι στο άνοιγμα, ακούγοντας το μούγκρητό, άλλους μεν τους έπιαναν και τους τραβούσαν, τον Αρδιαίο όμως και μερικούς άλλους, αφού τους έδεσαν χειροπόδαρα, μαζί και το καράλι, τους έβαλαν κατάχαμα και τους έγδαραν, έπειτα τους τράβηξαν έξω από το δρόμο, στο πλάι, σέρνοντάς τους απάνω σε ασπυλάθους, κι εξηγούσαν κάθε φορά στους περαστικούς γιατί το έκαναν αυτό και ότι τους πήγαιναν να τους ρίξουν στον Τάρταρο». Κι από τους πολλούς και κάθε λογής φόβους που 'χαν δοκιμάσει, ο μεγαλύτερος, είπε, ήταν μήπως κι ακουγόταν εκείνο το μούγκρητό την ώρα που καθένας τους θα προσπαθούσε να βγει, κι ήταν μεγάλη η χαρά να 'ναι το μούγκρητό σταματημένο καθώς θα ανέβαιναν επάνω. Αυτές περίπου, είπε, ήσαν οι ποινές και οι τιμωρίες, κι οι ανταμοιβές πάλι ανάλογες.